

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 3, 2019. Issue 2.

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
COBISS.CG-ID 32743952

ISSN 2536-5592

Publisher: Center for Geopolitical Studies

Center for Geopolitical Studies

Časopis *Montenegrin Journal for Social Sciences* upisan je u evidenciju
medija, Ministarstva kulture Crne Gore pod rednim brojem **782**.

MJSS
MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 3, 2019. Issue 2. Podgorica, December 2019.

Publishing this issue of MJSS was supported by the Ministry of Science of
Montenegro

Editor in Chief: Adnan Prekić

Editors: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

International editorial board: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences is indexed in: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Proofreading and lecture in English: Danijela Milićević

Proofreading and lecture in Montenegrin: Miodarka Tepavčević

Address: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Montenegro;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Prepress and print: Pro file – Podgorica

Circulation: 200 copies

Volume 3, 2019. Issue 2. Podgorica, December 2019.

CONTENTS:

NUMBER OF BOSNIAKS FROM SANDZAK IN TURKEY Sasa MRDULJAS	167
THE CREATION OF THE MONTENEGRIN MONETARY SYSTEM Jovan MUHADINOVIC	189
THE PRESSURE OF THE AUSTRO-HUNGARIAN EMPIRE ON MONTENEGRO TO RENOUNCE ITS NATIONAL POLICY IN HERZEGOVINA Nada TOMOVIC	203
MONTENEGRO IN THE FIRST WORLD WAR (1914-1918) Nenad PEROSEVIC	213
REVIEWS:	225
DEBATE: DIGITAL TECHNOLOGIES AND HUMANITIES Ivan TEPAVCEVIC	227
SCIENTIFIC CONFERENCE: FROM AB REVOLUTION TO NATO Amel DURUTLIC	233
LECTURE: 30 YEARS SINCE THE FALL OF THE BERLIN WALL Artur DMOCHOWSKI	235
ANATOMY OF ONE TRIAL, BOOK REVIEW: NEVENKA TROMP - SMRT U HAGU Adnan PREKIC	239
KING PETAR, BOOK REVIEW: ČEDOMIR ANTIĆ - KRALJ PETAR PRVI Milan SCEKIC	243
RARE SCIENTIFIC AND RESEARCH SUCCESS, BOOK REVIEW: RADOJICA PAVIČEVIĆ - WERK Slobodan CUKIC	253
MEMOIR OF MONTENEGRIN PRINCESS, BOOK REVIEW: MILICA JUTA PETROVIĆ NJEGOŠ – MEMOARI JEDNE NJEMAČKE PRINCEZE Nenad PEROSEVIC	257
GUIDE TO UNDERSTANDING CRIME, BOOK REVIEW: MAX BERGHOLZ, NASILJE KAO GENERATIVNA SILA Adnan PREKIC	259
INSTRUCTIONS FOR AUTHORS	265

Glavni i odgovorni urednik: Adnan Prekić

Urednici: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

Međunarodni uređivački odbor: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences indeksira se u sljedećim naučnim bazama: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Lektura i korektura na engleskom: Danijela Milićević

Lektura i korektura na crnogorskom: Miodarka Tepavčević

Adresa: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Crna Gora;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Priprema i štampa: Pro file – Podgorica

Tiraž: 200 primjeraka

Volume 3, 2019. Issue 2. Podgorica, December 2019.

SADRŽAJ:

BROJ SANDŽAČKIH BOŠNJAKA U TURSKOJ Saša MRDULJAŠ	167
FORMIRANJE CRNOGORSKOG MONETARNOG SISTEMA Jovan MUHADINović	189
PRITISCI AUSTROUGARSKE DA CRNA GORA ODUSTANE OD SVOJE NACIONALNE POLITIKE U HERCEGOVINI Nada TOMOVIĆ	203
CRNA GORA U PRVOM SVJETSKOM RATU (1914-1918) Nenad PEROŠEVIĆ	213
PRIKAZI:	225
DEBATA: DIGITALNE TEHNOLOGIJE I HUMANISTIČKE NAUKE Ivan TEPAVČEVIĆ	227
NAUČNA KONFERENCIJA: OD AB REVOLUCIJE DO NATO-a Amel DURUTLIĆ	233
PREDAVANJE: TRIDESET GODINA OD PADA BERLINSKOG ZIDA Artur DMOCHOWSKI	235
ANATOMIJA JEDNOG SUDSKOG PROCESA, PRIKAZ KNJIGE: NEVENKA TROMP - SMRT U HAGU Adnan PREKIĆ	239
KRALJ PETAR, PRIKAZ KNJIGE: ČEDOMIR ANTIĆ - KRALJ PETAR PRVI Milan SČEKIĆ	243
RIJEDAK NAUČNI I ISTRAŽIVAČKI PODVIG, PRIKAZ KNJIGE: RADOJICA PAVIĆEVIĆ - WERK Slobodan ČUKIĆ	253
MEMOARI CRNOGORSKE PRINCEZE, PRIKAZ KNJIGE: MILICA JUTA PETROVIĆ NJEGOŠ – MEMOARI JEDNE NJEMAČKE PRINCEZE Nenad PEROŠEVIĆ	257
VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE ZLOČINA, PRIKAZ KNJIGE: MAX BERGHOLZ, NASILJE KAO GENERATIVNA SILA Adnan PREKIĆ	259
UPUTSTVA ZA AUTORE	267

Review

OD AB REVOLUCIJE DO NATO-a

Prikaz naučne konferencije: „Crna Gora - tri decenije nakon rušenja Berlinskog zida - od AB revolucije do NATO-a“

Amel DURUTLIĆ

e-mail: amel.durutlic.90@gmail.com

Povodom tri decenije od pada Berlinskog zida, Centar za Geopolitiku u saradnji sa Maticom crnogorskom i Filozofskim fakultetom, organizovali su 6. novembra 2019. godine, naučnu konferenciju: „*Crna Gora – tri decenije nakon rušenja Berlinskog zida – Od AB revolucije do NATO-a*“. Na naučnoj konferenciji prezentovano je deset naučnih radova: Prof. dr Živko Andrijašević – *Crnogorski komunisti 1987 – problem prepoznavanja stvarnosti*; Dr Dragutin Papović – *Politička, ekonomska i društvena situacija u Crnoj Gori uoči AB revolucije*; Dr Adnan Prekić – *Vjerske zajednice u Crnoj Gori u drugoj polovini 80-ih*; Mr Milan Šćekić – *1997 – prelomna godina savremene crnogorske istorije*; Mr Ivan Tepavčević – *Crnogorski višepartizam u posljednjoj deceniji XX vijeka*; Rade Bojović – *Crna Gora u vrtlogu bespokojne i opsesivne post-jugoslovenske stvarnosti*; Prof. dr Gordana Đurović – *Od rušenja Berlinskog zida do razvoja Berlinskog procesa*; Dr Nikoleta Đukanović – *Uloga NATO-a na proces demokratske konsolidacije Crne Gore*; Prof. dr Dragutin Lalović – *Tegobna povjesna tranzicija od Ancien Régimea prema Nouveau Régimeu i natrag*; Mr Janko Ljumović – *Evropski kulturni identitet i Crna Gora – fizičke i imaginarne granice*.

Rušenje Berlinskog zida simbolički je označilo kraj bipolarnog svijeta, pobjedu demokratije i slobode nad totalitarizmom. Obilježavanje ove godišnjice zbog toga ima funkciju preispitivanja događaja koji su uticali na crnogorsku prošlost i oblikovali dinamiku društvenih i političkih procesa. Osnovni cilj naučne konferencije bio je da se u svjetlu godišnjice analizira crnogorsko iskustvo od AB revolucije 1989. godine do učlanjenja u NATO alijansu 2017. godine.

U uvodnom dijelu skupa, Dragan Radulović, predsjednik Matice crnogorske, rekao je da tema o kojoj govorimo i koja obuhvata 30 godina, nije dug period u smislu hiljadugodišnjeg trajanja Crne Gore, ali da ga posebno značajnim čini njegov politički i društveni sadržaj. Kazao je da se Crna Gora u tom periodu suočavala sa mnoštvom izazova i opasnosti, od kojih su mnoge grubo i otvoreno prijetile njenom opstanku. Naglasio je da je Crna Gora u tom periodu prošla dug i mučan put od Gazimestana i pada Berlinskog zida, preko krvavog raspada Jugoslavije, zatim distanciranja od pogubne politike Beograda, do Referenduma i učlanjenja u NATO.

Direktor Centra za geopolitiku, prof. dr Živko Andrijašević, istakao je da su brojni razlozi da se organizuje naučni skup i da je neophodno da se posveti pažnja mnogim temama iz savremene bliske prošlosti, o kojima se uglavnom zna iz sjećanja, što je nepouzdanost i površno.

U svom naučnom radu, koji je prezentovao na konferenciji, prof. Andrijašević je dao osvrt na stavove crnogorskog državnog rukovodstva u vremenu neposredno pred AB revoluciju. Dragutin Papović je analizirao političku, ekonomsku i društvenu situaciju uoči AB revolucije, dajući osvrt šta je dovelo do iste i koje su posljedice AB revolucije. Adnan Prekić u izlaganju se osvrnuo na ulogu vjerskih zajednica u društvenim procesima, koji su prethodili AB revoluciji, dok su Ivan Tepavčević i Milan Šćekić u svojim naučnim osvrtima, govorili o crnogorskom višepartizmu u posljednjoj deceniji XX vijeka, uz poseban osvrt na 1997. godinu, koja se smatra prelomnom godinom savremene crnogorske istorije.

Drugi dio naučnog skupa obuhvatio je problematiku kretanja crnogorske državne politike u periodu prvih godina XX vijeka, do sticanja nezavisnosti i ulaska Crne Gore u NATO savez. Profesorica Gordana Đurović dala je osvrt na proces tranzicije i demokratizacije crnogorskog društva i ekonomije od vremena raspada Jugoslavije, a o ulozi NATO-a u procesu demokratske konsolidacije govorila je dr Nikoleta Đukanović. U svom izlaganju na naučnoj konferenciji, politikolog Rade Bojović dao je osvrt na specifične političke procese u Crnoj Gori, koji su se desili od pada Berlinskog zida, a koje je analizirao u kontekstu postjugoslovenskog nasljeđa ovog prostora.

Naučni radovi saopšteni na konferenciji biće publikovani u posebnom zborniku radova, koji će biti objavljen tokom 2020. godine.